

Laajasalo – Degerö Seura ry

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki
helsinki.hao@oikeus.fi

VASTASELITYS

Valittajan nimi, kotikunta ja yhteystiedot:

Laajasalo-Degerö Seura ry, Helsinki, Yliskylän puistokatu 3, 00840 Helsinki, Sähköposti: osmo.rantakari@laajasalo-degero.fi tai mika.penttinen@kp-ark.fi

Päätös, johon haetaan muutosta:

Helsingin kaupunginvaltuusto 04.11.2020 § 299: Laajasalon ratikkakorttelin asemakaavan muuttaminen (nro 12546).

HHO Diaarinumero: 20016/03.04.04.04.16/2021

Vastaselitys

Helsingin kaupungin 31.03.2021 päivätyssä lausunnossa ei nähdäksemme tuoda esiin mitään sellaisia uusia näkökohtia tai perusteluja, jotka antaisivat aiheutta muuttaa tekemäämme valitusta tai sen perusteluja. Suurimmaksi osaksi kaupunki ainoastaan toistaa lausunnossaan kaupunginvaltuuston päätöksen 04.11.2020 § 299 esittelijän perusteluissa ja päätösehdotuksen liitteissä (ml. asemakaavan muutoksen nro 12546 selostus ja vuorovaikutusraportti) esiin tuotuja väitteitä, jotka valituksessamme esitetyin perusteluin olemme nähdäksemme todistaneet virheellisiksi tai vähintäänkin harhaanjohtaviksi. Se, että kaupunki ei omassa lausunnossaan ole pystynyt tuomaan esiin mitään sellaista uutta tietoa, joka esittämämme perustelut todistaisi vääriksi osoittanee sen, että kaikki valituksessamme esiin tuomamme väitteet ja perustelut ovat edelleen valideja ja voidaan sellaisina huomioida asiaa ratkaistaessa.

Valituksemme keskeiset väitteet olivat seuraavia:

- Maakuntakaavaa ei ole käytetty ohjeena muutettaessa asemakaavaa MRL 32 §:n 1. ja 3. momentin ja MRL 54 §:n 1. momentin edellyttämällä tavalla.
- Yleiskaavaa ei ole käytetty ohjeena muutettaessa asemakaavaa MRL 42 §:n 1. momentin ja MRL 54 §:n 1. momentin edellyttämällä tavalla.
- Kaavamuutosten ja sen vaihtoehtojen vaikutusten arviointi sekä niihin liittyvät selvitykset ja tietojen esittäminen eivät ole riittäviä MRL:n 9 §:n 1. ja 2. momentin, MRL 55 §:n 3. momentin ja MRA 1 §:n ja MRA 25 §:n edellyttämällä tavalla ottaen huomioon mm. kaavamuutosalueen ja sitä ympäröivän alueen kulttuuriympäristö-, maisema-, luonto- ja virkistyskäyttöarvot, joita kaavaratkaisun vuoksi menetetään.

- Oleellista asian arvioinnissa on huomioida myös se, että päinvastoin kuin kaavamuutosselostuksessa annetaan ymmärtää (Valituksen liite 3, s. 31) että ”kaavahankkeella mahdollistettava varikko on raitiotieyhteydelle välttämätön”, muut tehdyt selvitykset eivät tätä väitettä tue. Mitään lisäperusteita ratikkakorrettelin vaihtoehdottomuudelle ei kaupungin 31.3.2021 päivätyssä lausunnossa ole esitetty eikä asiaan liittyviä valituksessa esittämiämme laskelmia ja muita perusteluja kaupunki ole lausunnossaan myöskään kiistänyt, joten oletamme, että ne pitävät paikkansa.
- Koska Korkeimman hallinto-oikeuden Yleiskaavaa koskevan päätöksen 2018:151 myötä, jossa Yleiskaava kumottiin Vartiosaaren osalta, myös raitiotien jatkaminen Vartiosaaren kautta Vuosaareen ns. ”Saaristoratikkana” (kts. valituksen liite 11) kumoutui ja Vartiosaaren rakentamatta jättäminen KHO:n päätöksen mukaisesti on muutenkin muuttanut tilannetta oleellisesti, Reposalmentielle päättyvää raitiotielinjausta olisi tullut asemakaavamuutoksen valmistelussa arvioida uudelleen liikennejärjestelyjen osalta myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja niiden Helsingin seudun erityiskysymykset huomioiden

Kaikkiin edellä mainittuihin perusteluihin ja niihin valituksessa esittämiimme lisäperusteluihin vedoten ja niihin tukeutuen vaadimme edelleen ensisijaisena vaatimuksena, että kaavamuutoksen hyväksymispäätös kokonaisuudessaan pitää kumota sekä varikon että sen päälle ja sivulle kaavamuutoksen mahdollistaman asuin- ja liikerakentamisen osalta.

Mikäli kuitenkin kaikista varsinaisessa valituksessa ja siihen liittyvässä kaupungin lausuntoon kohdistuvasta vastaselityksestä huolimatta oikeus katsoo, että raitiotievarikko kaavamuutosalueelle voidaan sijoittaa eli oikeus katsoo kaavamuutoksen ja sen hyväksymispäätöksen varikon osalta lainmukaiseksi, esitämme edelleen toissijaisena vaatimuksena, että kaava tulee kumota MRL 9 ja 54 §:n ja MRA 25 §:n 1 momentin 7 kohdan vastaisena siltä osin, kun siinä on osoitettu asuin- ja liikerakentamista raitiovaunuvarikon ulkopuoleiselle alueelle ja sen lisäksi. Tähän liittyviä lisäperusteluja on tarkemmin esitetty alkuperäisessä valituksessamme.

Vaikka valituksessa esittämämme perustelut vastaavat nähdäksemme edelleen myös kaupungin 31.03.2021 päivätyssä lausunnossa esitettyihin näkökantoihin, mitkä aiemmat perustelut pyydämme siten huomiomaan myös suhteessa mainittuun kaupungin lausuntoon, haluamme myös tässä vastaselityksessä ottaa vielä kantaa muutamiin kaupungin lausunnossa esitettyihin väittämiin.

1. Kaupungin lausunnossa todetaan mm. seuraavaa: *”Koska valituksenalaisella kaava-alueella on voimassa oikeusvaikutteinen Helsingin yleiskaava 2016, maakuntakaava ei ole voimassa kaava-alueella.”*

Vastaselitys: MRL 32 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetun kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. Mainitun 1 momentin mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Näin ollen voimassa oleva maakuntakaava olisi näkemyksemme mukaan tullut ottaa huomioon kaavaa laadittaessa. Kaavaselostuksessakin (s. 35) on viitattu 8.11.2006 vahvistettuun Uudenmaan maakuntakaavaan ja 30.10.2014 vahvistettuun Uudenmaan 2. Vaihemaakuntakaavaan. Näistä on myös ote selostuksen liitteessä. Kuten valituksessamme on todettu, vuonna 2017 hyväksytty ja 15.5.2020 lainvoiman saanut Uudenmaan 4. Vaihemaakuntakaava, jossa asemakaava-alue on osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi

kulttuuriympäristöksi ja virkistysalueeksi, puuttuu selostuksesta ja kaava-ainestoista täysin. Sitä ei siis ole otettu huomioon kaavaa laadittaessa.

”Maakuntakaavan oikeusvaikutukset” kaavoitusoppaan mukaan kunnan tulee huolehtia yleis- ja asemakaavojen pitämisestä ajan tasalla (MRL 36, 51 ja 60 §). Oppaassa todetaan, että maakuntakaavassa osoitettu uusi maankäyttöratkaisu voi olla keskeinen peruste kuntakaavojen ajanmukaisuutta arvioitaessa. Kuten valituksessamme toteamme, mainittua Uudenmaan 4. Vaihemaakuntakaava ei ole otettu huomioon voimassa olevassa yleiskaavassa, joka ei siis ole ajanmukainen. Katsomme, että tällaiseen yleiskaavaan ei voida vastineessa esitetyllä tavalla vedota perusteena lainvoimaisen maakuntakaavan syrjäyttämiseksi asemakaavaa laadittaessa.

2. Lausunnossaan kaupunki toteaa (s. 8), että *Jatkosuunnittelussa varmistetaan, että ratikkakorttelinrakentaminen ei tuhoa viereisiä luontoalueita* (s. 8). Se miten kaupunki aikoo tämän tehdä massiivisella ratikkakorttelilla, joka tuo 950 uutta asukasta jo ennestään kuormitetulle alueelle suojeltavien luontoalueitten välittömään tuntumaan ei kaupungin lausunnosta selviä.

3. Lausunnossaan kaupunki edelleen toteaa (s. 9), että *kaavaratkaisun yhteydessä on laadittu liikennesuunnitelma (piir.nro 7020), jonka mukaan Ilomäentieltä tuleva raitiovaunuliikenne ohjautuu joko suoraan tai Reposalmentielle olevan päätepysäkin kautta varikolle* (s. 9). Tältä osin tilanne on muuttunut oleellisesti. Kaupungin 05.05.2021 julkaiseman tiedotteen mukaan (<https://www.uuttahelsinkia.fi/fi/uutiset/2021-05-05/kruunusillat-raitiotie-aloittaa-rakennustyot-hakaniemessa-ja-esittaa>) *Kruunusillat-hankeessa ei rakenneta uuden suunnitelman mukaan lainkaan Yliskylän kiertävää rataosuutta*. Näin ollen päinvastoin kuin ratikkakorttelipäätöksen perusteluissa on esitetty, raitiotien päätepysäkki ei tule Reposalmentielle ja radan lyhentämisen vuoksi (molemmista päistä) myös kalustotarve tulee olemaan pienempi. Perusteena uudelle päätökselle on esitetty mm. hankkeen kohonneita kustannuksia. Samalla päätös kuvaa myös laajemmin niiden selvitysten puutteellisuutta (ml. niihin liittyvät reilusti alimitoitettut kustannusarviot), joilla päätöstä sekä ratikkakorttelista että koko raidehankkeesta on päätösehdotuksen esittelijän perusteluissa ja sen liitteissä asiasta päättävälle ja hankkeen osallisille markkinoitu. Päätöksen tueksi esitettyjen tietojen ja selvitysten puutteellisuuteen ja harhaanjohtavuuteen viittasimme päätöksen kumoamisperusteina mm. 6 §:n 2. momenttiin, MRL 9 §:n 1. ja 2. momenttiin, 55 §:n 3. momenttiin ja MRA 1§:n viitaten myös alkuperäisessä valituksessamme. Edellä mainitut viimeisimmät päätökset Laajasalon ratikkahankkeen uusista linjauksista ja sen seurauksena mm. aiempien liikennesuunnitelmien kumoutumisesta tukevat näitä perusteita.

4. Lausunnossaan kaupunki toteaa (s. 10), että *ratikkakorttelin alle jäävä nykyinen leikkipaikka tullaan osoittamaan ratikkakorttelin kansipihalle*. Se mihin tämä suosittu leikkipaikka tullaan osoittamaan esim. rakennustöiden ajaksi jää epäselväksi. Asiassa on viime viikkoina lähestytty myös Laajasalo-Degerö Seuraa esittäen yhtenä vaihtoehtona ratikkakorttelin alle jäävän korvaavan leikkipuiston perustamista Seuran hallitseman 1800-luvun alusta peräisin olevan Ylistalon takapihalle, jossa tällä hetkellä on talon yhteyteen kiinteästi kuuluva alkuperäinen niitty, jota kaupunki on tähän asti halunnut suojeltavan. Tämäkin kuvaa niiden selvitysten puutteellisuutta, joita ratikkakorttelin seurannaisvaikutuksista on tehty.

5. *Kaupunki toteaa (s. 11), että kaupunginvaltuustolla on kunnan itsehallinnon perusteella ja kaavoitusmonopolin mukaisesti osana maapolitiikkaansa lähtökohtaisesti oikeus päättää kaava-alueen laajuudesta sekä siitä, minkälainen kaava suunnittelualueelle laaditaan ja että,*

suunnittelualue vastaa kooltaan kaavamuutoksen tavoitetta ja tarkoitusta ja sen puitteissa on tehtyjen selvitysten perusteella ollut mahdollista arvioida riittävästi sisältövaatimusten täyttymistä.

Näkemyksemme mukaan kaupunki ei voi kuitenkaan kaavoitusmonopolin turvin ylittää niitä rajoja tai jättää huomiotta niitä reunaehtoja, joita MRL ja MRA sille asettavat. Selvitysten riittävyyden suhteen viittaamme edellisiin kohtiin ja siihen mitä alkuperäisessä valituksessamme toimme esiin. Oikeus voinee ottaa kantaa siihen, missä määrin MRL:n asettamat reunaehdot ml. sen vuorovaikutusvaatimukset huomioiden *'pääöksentekijät voivat lähtökohtaisesti ratkaista itse, minkälaisia selvityksiä he katsovat päätöksenteon pohjaksi tarvitsevansa* (kaupungin lausunto s. 11). Joka tapauksissa tehdyt selvitykset eivät voi nähdäksemme sisältää virheellistä tai harhaanjohtavaa tietoa päätöksenteon tueksi. Jos näin voidaan osoittaa tapahtuneen, päätös on nähdäksemme lainvastaisena kumottava, koska kaavan ratkaisujen riittävä arviointi annettujen tietojen perusteella ei tällöin ole ollut mahdollista

6. Kaupunki toteaa (s. 18), että *koska kaavaratkaisussa ei ehdoteta merkittäviä muutoksia alueidenkäyttöön, erityisiä luontoselvityksiä tehtiin vain seuraavasti: Laajasalon ratikkakorttelin alueella on tehty muun ohella maisemahistoriallinen selvitys Holmanmoisionpolusta* ja että (s. 20) että *varikkokortteli huomioi ympäröivän maisematilan ja mittakaavan ja rakentuu luontevaksi osaksi ympäristöään.*

Ottaen huomioon lähes 4 hehtaarin alalle, yli 10 kerroksen ja 40 metrin korkeuteen ulottuvan massiivisen rakennuskokonaisuuden sijoittamisen asukkaille tärkeään liikuntapuistoon, valtakunnallisesti tärkeän kulttuuriympäristön välittömään tuntumaan sekä keskelle maakuntainventoinnissa merkittäväksi määriteltyä kulttuuriympäristöä sekä Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi määriteltyä aluetta (kuva 1), on mielestämme sekä päättäjien että osallisten halveksimista väittää että *"kaavaratkaisussa ei ehdoteta merkittäviä muutoksia alueidenkäyttöön"* tai että *varikkokortteli huomioi ympäröivän maisematilan ja mittakaavan ja rakentuu luontevaksi osaksi ympäristöään.* Kaavamuutosratkaisun toteuttaminen tulisi merkittävästi muuttamaan alueen käyttömahdollisuuksia ja maisemakuvaa sekä maalta että mereltä katsottuna (kuva 1 alla). Tältäkin osin on todettava, että sekä päättäjille että osallisille on annettu ja annetaan edelleen sellaista selkeästi harhaanjohtavaa tietoa, joka ei vastaa todellisuutta. Tämänkin vuoksi päätös on kumottava.

Kuva 1: Ote Helsingin yleiskaavan 2016 teemakartasta "Kulttuuriympäristöt" (Valituksen liite 8)

7. Toimme valituksessamme esiin, että toistuvista pyynnöistä huolimatta kaupungilta ei ole saatu mitään tarkempaa tietoa siitä, mihin konkreettisiin lähtöoletuksiin väite matkustajamäärien riittämättömyydestä perustuu ja mitä näiden matkustajamäärien tulisi olla, jotta kaavamuutosalueen luonto-, virkistyskäyttö- ja kulttuuriympäristöarvot turvaava ratikkakorjaukselle vaihtoehtoinen yhteys Laajasalosta Herttoniemen kautta Roihupeltoon voitaisiin katsoa kannattavaksi. Huomionarvoista on, että kaupunki ei näitä lukuja omassa lausunnossaan edelleenkään pysty kertomaan (s. 31), joka voidaan tulkita ainoastaan siten, että asiaa ei ole edes selvitetty. Asia on merkittävä siksi, että väitettä matkustajamäärien riittämättömyydestä radan jatkamiselle Roihupeltoon on käytetty yhtenä tärkeimmistä perusteista ratikkakorjauksen kaavamuutoksen vaihtoehtottomuudelle. Vaikka kaupunki on aiemmissa vuorovaikutusprosessin vastineissa todennut, että *selvityksiä ei lähtökohtaisesti ole tarpeen laatia sellaisista vaihtoehdoista, joita ei ole tarkoituskaan toteuttaa*, ratikkakorjauksen kaavamuutosalueen toteutuksen seurauksena menetettävien merkittävien kulttuuriympäristö-, virkistys- ja luontoarvojen vuoksi tällainen selvitys olisi nähdäksemme MRL 9 §:n 1. ja 2. momentin, 55 §:n 3. momentin ja MRA 1§:n mukaisesti pitänyt tehdä.

Valituksessa esittämiimme laskelmiin ja muihin perusteluihin siitä, että Kruunusiltojen raitiovaunut voitaisiin jopa ilman Roihupelto-yhteyttä sijoittaa mainiosti myös muille varikoille kaupunki ei lausunnossaan ota kantaa lainkaan, joka voidaan tulkita siten, että esittämämme laskelmat ja perustelut pitävät paikkansa. Näin ollen kaavamuutospäätöksen tueksi tehdyt selvitykset voidaan katsoa puutteellisiksi ja harhaanjohtaviksi myös tältä osin.

Muuten viittamme alkuperäisessä muutosvaatimuksessa esittämiimme näkökantoihin ja perusteluihin, mutta varaudumme tarvittaessa myös esittämään muita lisäperusteluja sekä tarkentamaan nyt tai aiemmin lähettämiämme perusteluja ja näkökantoja asian jatkokäsittelyssä.

Helsingissä 17.05.2021

Osmo Rantakari
puheenjohtaja

Mika Penttinen
varapuheenjohtaja